

de verhouding tusschen God en de eigen ziel scheef is. Bij de aanraking tusschen God en ons hart blijkt ons (door het werk Gods zelf) dat wij onzen weg verdorven hebben. Dat het anders worden móet. Maar dat het dan ook verkeerd is.

Zeër terecht is er dan ook steeds gesproken van de boete en het berouw als onafscheidelijk aan de bekeering verbonden. „Een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden hebben verloornd.“ „Een afsterven van den ouden mensch.“

De eerste daad van den bekeerde moet immers zijn een zich afwenden van zichzelf, en een zich toewenden naar Hem, die weer het object van zijn zieleleven worden wil en worden kan.

Maar die eerste daad wordt gevolgd door, of liever, is al dadelijk verweven met die andere: het zich richten naar het nieuwe levensdoel, naar God zelf.

En het zoeken van God, het „opstaan van den nieuwen mensch“, beteekent dan, dat die bekeering beteekenis heeft voor heel het leven, voor heel de levenshouding en voor alle levensverhoudingen.

Evengoed als zij, die van een persoonlijk berouw en van schuldbelijdenis voor God niet weten willen, geweld doen aan de meest typische karaktertrekken van de ziel van den mensch, afgedacht van hun in-strijd-zijn met Gods Woord — even zoo zijn zij, die de bekeering zoeken enkel in de boete in de binnenkamer of het genieten in een stil hoekske, bezig hun ziel stuk te knippen en evenzeer de Schrift te breken.

Een ander levensprincipe, een andere instelling van onzen geest tegen alle object, dat we kennen, ervaren, gevoelen of wat ook, kan niet verborgen blijven. En de bekeering veronderstelt immers zulk een gewijzigde instelling.

Zoo is de opstanding van den nieuwen mensch de naar buiten merkbare nieuwe richting in het leven van den bekeerde.

In dit licht nu is het te verstaan, dat de Schrift onder bekeering zoowel verstaat een intellectueel anders zien, als een anders wandelen, een omkeeren op den levensweg — een anders doen en een anders zijn deswege.

Nu is er tengevolge van de indeeling der menschen in allerlei groepen, tengevolge van de zoo verscheiden opvoeding, tengevolge van allerlei vaak onnaspeurbare oorzaak ongetwijfeld groot onderscheid in de nuanceering van het bekeeringsleven.

Niet alsof alles, wat zich voor „bekeering“ uitgeeft, ook inderdaad voor bekeering moet worden gehouden. Daarover behoeven we niet eens te spreken.

Maar ook dit element is er, dat niet alles, wat als bekeerings-ervaring bij Gods kinderen als zodanig wordt aangegeven, inderdaad religieuze waarde heeft.

Er is bij allerlei mysticistische richtingen dikwerf een zich opsluiten met het eigen gevoel, waarbij de typische ervaringen en aandoeningen allerminst een religieus karakter dragen; immers de religieuze aandoening is het aangedaan worden bij het zich naar buiten keeren, naar God; veel zoogenaamd mystieke aandoening is weinig anders dan geestelijke zelfliefde; met zichzelf bezig zijn, en genieten en grabbelen in de eigen aandoening, en aldus voor religie houden, wat feitelijk voor een deel kunstontroering zou kunnen heeten, en voor een ander deel somwijlen wellicht ligt in de sfeer van het erotische en het sexuele — waarom het dan ook zoo vaak is gebleken, dat er wel geen verwantschap, maar dan toch buurschap bestaat tusschen mysticisme en sexuele losbandigheid.

Dat evenwel de verscheidenheid van het leven, de eindeloze variëteit van de belevingen op natuurlijk erf, ook bewerken een als vanzelfsprekende ongelijkheid van de geestelijke ervaringen, behoeft geloof ik niet eens nader betoogd.

Reeds het onderscheiden karakter van de menschen brengt een geheel verscheiden geloofsleven en bekeeringsleven mee. De actieve zal zich geheel anders openbaren óók bij en na zijn bekeering dan de sentimenteele; de man met het karakter van den geweldige zal een gansch ander kind van God zijn dan degene, die van nature een min of meer apathischen aanleg heeft, en dien nimmer geheel verliest.

Ook het bekeeringswerk Gods gaat organisch. En ook hier is de veelverwige wijsheid Gods, die medewerkt om volheid van Zijn ééne heerlijkheid van verre en als onder een beeld te zien.

Waar nu van binnen uit de bekeering wordt gestuurd en gedreven, is het verstaanbaar, dat ook de uitingen van het leven van bekeerden zoo verschillend kunnen zijn, — dat er zoo onderscheiden de nadruk kan worden gelegd, — dat er zoo groot onderscheid kan zijn in de levenspraktijk van de christenen in eenzelfde land, — dat er nog veel grooter differentie kan wezen tusschen hetgeen we als levensuiting merken bij christenen in onderscheiden landen.

Allerlei factoren werken mee, om de toestanden zóó te doen zijn als ze zijn.

En deze groote variëteit zou zeker leiden tot hopeloze verbreking van de eenheid van levensopenbaring, wanneer niet ook voor de praktijk van

het leven van den bekeerde altijd weer het Woord van God de richtsnoer bood.

Naar de normeerende waarheid van de Openbaring Gods zal ook het leven van den bekeerde tenslotte steeds weer „bekeerd“ moeten worden.

J. W.

UIT DE SCHRIFT.

Geen verhindering.

Want bij den Heere is geen verandering van te verlossen door velen of door weinigen. 1 Samuel 14:6.

Men kan aan de Almacht Gods op vleeschelijke wijze denken.

Dan siddert men voor Hem. Wiens toorn zoo geducht is, die een schrikkelijk wederpartijder is tegen den goddelooze, Wiens hand door niemand kan tegengehouden worden als Hij de roede grijpt om te straffen, of den ijzeren scepter om te verpletteren.

Men kan aan de Almacht Gods echter ook op geestelijke wijze denken.

Dat doet de geloovige. Voor hem is dat gedachte alvermogen des Heeren een bron van rijke vertroosting.

Want, omdat zijn Rechter hem uit vrije genade een ontfermend Vader in Christus geworden is, ligt er in de Almacht een ontwijfelbare zekerheid, dat er bij den Heere Zijn God geen verhindering is om te verlossen.

Alles moet immers voor Zijn grootheid bukken. Alles moet dienstbaar zijn tot de komst van Zijn Koninkrijk.

Zijn goddelijke liefde heeft goddelijke almacht tot haar beschikking.

Hij wil het doen als een getrouw Vader.

Maar Hij kan het ook doen als een almachtig God.

Als de Almachtige verlossen wil staan alle midelen Hem ten dienste. En geen enkel bezwaar staat Hem in den weg.

Als het leger, dat uittrekt tot den strijd maar in Zijne mogendheid mag gaan, dan maakt het geen verschil of het groot is of klein.

Verschiel maakt alleen of de Heere Zelf mee uittrekt. „Want bij den Heere is geen verhindering om te verlossen door velen of door weinigen“.

Dat zeide Jonathan tot zijn wapendrager, met bezielend en bezielend geloofsvertrouwen, toen zij samen langs de scherpe steenklippen opklommen tegen de Philistijnen.

Zij samen alleen.

Het was een vernietelend stuk, dat zij begonnen. In het oog van een buitenstaander een roekeloos ondernemen.

De Philistijnen hadden Saul's leger den doortocht in het gebergte afgesneden.

Zij hadden den nauwen pas bij Michmas bezet, zoodat de mannen van Israël machteloos tegen hen waren en, geen doortocht vindende, zich moedeloos en mistroostig verstaken in de holen en spelonken van het ruwe bergland.

Doch Jonathan kon zich in die slappe passiviteit niet vinden. Een dappere moedige geest waakte bij hem op. Wat de velen niet durfden, dat zou hij alleen wel doen, de hooge klippen bestormen waarachter de vijanden zich veilig verschanst hadden.

Als zijn trouwe wapendrager maar mee ging.

En zie, ook in diens moedig hart spat een vonk van Jonathan's geestdrift over. Want hij ook geloofde het wat zijn meester zegt: „Bij den Heere is geen verhindering om te verlossen door velen of door weinigen“.

Daarom gehoorzaamt hij het bevel: „Klim op achter mij“.

Zoo klommen de twee jonge helden tegen de rotsen op.

Wat een hoongelach ging er op in de geleiden der Philistijnen boven hen!

Hoe spotten die hoogmoedigen toen zij Jonathan en zijn wapenheraut tot zich naderen zagen.

„Ziet“ — riepen zij — „de Hebreëen zijn uit de holen uitgegaan, waarin zij zich verstoken hadden.“

Zij begrepen niet den heiligen geloofsmoed waarmee deze helden zich veilig wisten in de hoede des Almachtigen.

In hun oog was het roekeloze overmoed, die met het bloed dier vernietelen zou worden betaald. Die zich zooeven nog in holen verstoken hielden als schuwe konijnen, zouden nu als gemzen tegen de steenklippen opspringen, als arenden vallen op hun prooi?

Van de hoogte af, buigend over den vooruitstekenden rotsrand, roepen zij de twee dapperen toe: „Klimt tot ons op en wij zullen het u wijs maken!“

Maar juist die sarrende woorden waren den heiden jongen geloofshelden het teken, dat de Heere met hen zou zijn en onversaagd klommen ze op en verbraken de blokkade.

Zelfs de smadwoorden der vijanden en hun uitdagingen kunnen Gods volk moed geven en het onversaagd doen optrekken.

Diezelfde hoonende woorden gebruikt de wereld

nog als zij de „aemachtige Joden“ ziet optreden tegen haar trotsche hooggelegen slagorden.

Zij weet niet, dat de Heere met Gideonsbenden overwint.

Als wij het maar weten.

En, als die wetenschap ons geloof maar staalt. Dat kan alleen als het gaat in een „heiligen“ oorlog: om Godes eer en naam en zaak.

Ook nu zij, in elke eerlijke worsteling tegen de slagorden, die met brallend geroep den levenden God henen, onze kracht in het vertrouwen: bij den Heere is geen verhindering om te verlossen door velen of door weinigen.

Dat zich d'aard bewege, Hij is Israels zega.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

IV.

Rouwdag.

Zooals men weet, overleed Dr de Moor bijna op hetzelfde oogenblik, waarop de Praeses, Dr Fernhout, in zijn dankgebed den Heere smeekte om het herstel van „onzen geliefden broeder“.

Vele afgevaardigden waren reeds huiswaarts gegaan en hoorden eerst den volgenden morgen het droeve nieuws.

De anderen, die nog waren achtergebleven om het een en ander af te spreken, stonden verplet, toen het bericht hun werd gebracht.

Dadelijk rees de vraag, of men de Synode die week maar niet schorsen zou.

De lust om zoo spoedig weer te vergaderen, ontzong menigeen.

Echter moest, waar er geen officiële zitting meer was, het besluit worden gehandhaafd om den volgenden morgen om 9 uur saam te komen.

En dit was ook zeer gelukkig.

Reeds sprak ik ervan, welk een weldadige invloed er van het woord van den Praeses uitging.

Voorts werden alleen eenige zaken behandeld, welke met de begrafenis van Dr de Moor verband hielden.

Hoe gaarne zouden de Synode-leden het stof felijk overschot uitgeleide hebben gedaan.

Dit was echter niet mogelijk, wijl het heel vroeg in den morgen per auto naar Utrecht zou worden vervoerd.

Zoo was het de wensch van Mevrouw de Moor en ieder eerbiedigde dien natuurlijk.

Ten teken van rouw werden nu alle officiële werkzaamheden der Synode dien dag stilgezet.

Wat is er dien dag veel over den ontslapene gesproken!

Heel het hart was over zijn heengaan vervuld. De een droeg dit, de ander dat tot zijn waardeering bij.

In zulke oogenblikken komt eens openbaar, hoe er in trouwe over iemand gedacht wordt!

Zeker, de Moor kon, vooral in zijn recensies, wel eens scherp wezen. Soms — hoe zou het anders kunnen? — ook wel eens onverdiend scherp. En hij wist het zelf zeer wel, dat men daarover niet altijd gesticht was. Dat zou tot onaangename verhoudingen hebben kunnen leiden, indien hij door zijn vriendelijkheid, waarmede hij zijn kritici tegemoet trad, hun ontstemming niet dadelijk had gebroken.

Dit was het mooie in De Moor, dat hij steeds streng personen van zaken wist te scheiden.

Tegenover de personen was hij, al bleek dat niet altoos uit zijn schrijven, de minzaamheid zelf. Maar over de zaken kon hij zich kras uitlaten.

En dan eigenlijk alleen nog maar met de pen. In het midden van een vergadering was zijn oordeel altijd welwillender.

Dat maakte hem tot een zeer gezien voorzitter.

Waarbij dan nog kwam, dat hij nooit eenige vergadering bezocht, of hij had zich in wat behandeld zou worden tot in de details ingewerkt.

Men kon er zeker van zijn: werd hem het presidium opgedragen, dan marcheerde alles van het eerste oogenblik aan.

Krijgt men bij andere voorzitters vaak den indruk, dat zij zich eerst nog oriënteren moeten, hij had van meetaf een doordacht plan.

Zelfs rees meer dan eens het vermoeden, dat hij al tevoren met een kompromis-koncept in den zak liep.

Want op een kompromis aansturen, mocht hij zoo graag.

Daarmee heeft hij op vergaderingen soms onschatbare diensten bewezen.

Hoewel natuurlijk ook de schaduwzijde niet ontbrak, omdat niet in ieder geval een kompromis aanbevelenswaardig kan worden geacht.

Daarin kwam echter uit zijn vredelievende natuur. Forsch kon hij dikwijls den strijd aanbinden. Zijn kritiek deed soms de spaanders links en rechts vallen en liet niets heel.

Wie ver van hem af stonden, zagen dan ook niet zelden vóór alles in hem de militante figuur.

Maar wie hem meer van nabij kenden, wisten wel, dat het irenische een grondtek van zijn persoonlijkheid was en dat die bijna altijd in hem domineerde.

Zijn leven. Maar het. Vooral to periode, dat meermalen ling bloot. Zijn leven. Deze en. op dien ro. Het was en spreken. Wij moes wennen.

Rauwer richt in schandelijk. In dezel verscheiden. Aan veel reeds gewo. Men had. Maar dat hielden wij. De droef Synode ziel afgedrukt. Doch het bewaard. Wij geve

Men sch. Hedenmk. practies. zame redel. gewone Sy. kerken in l. Dr J. C. vergadering. Kuyper va. Allereers. Holland en. die van No. eenige prof. afgevaardig. zetten hun. Leeuwarder. had een af. Douma en l. Daarna v. cussies wa. van meenit. en moest v. entegen wa. al scherper. den door. De Moor. de situatie. iets, dat op. het middelh. onwel en. Men sprak. De afgevt. van dit ong.

Erg grif v. aemen van. Het draak. Het veran. te sterke. Na een p. aan.

Doch.... bevrediging. zijn verslag. diensten van. wenschte te. Trouwens, op de Synod. Verschillen. Assen gezon. De Synode. Moderamen. Alle korre. Alleen dje. En waar e. hebben, dan. Kerk, hebber. of met een. waarvan Pau. Eigenaardig. voren reeds l. werden verw. Men had d. Ook mag i. in hetzelfde. schandaalstul. ste, dat één. Hier volge. geleekend);

Men schre. Het is to. en nog een. eenkomsten. wel een en. Geelkerken t. schreven, s. digden (voo. met een gev. is, zegt me. als hij het o. zoowel over. doen hier d. Zondags me.